

Задача 1

В затворен съд с обем 1 m^3 са поставени 1 mol метан и 1 mol водни пари. При подходящи условия протича процес, при което се получават въглероден оксид и водород в молно съотношение $1 : 3$. След установяване на химично равновесие в съда се съдържа $0,7 \text{ mol}$ въглероден оксид.

1. Напишете и изравнете уравнението на процеса.
2. Пресметнете равновесните концентрации на всяко от веществата в съда.
3. Напишете израза за равновесната константа и пресметнете нейната стойност.
4. Как ще се измени равновесната концентрация на CO в съда (ще се повиши, ще се понижи или няма да се промени), ако:
 - а) в съда се внесе допълнително количество водни пари;
 - б) равновесната смес се постави в съд с обем $0,5 \text{ m}^3$;
 - в) в системата се внесе катализатор.

Сместа от CO и H_2 се използва за производство на метанол и метанова киселина.

5. В какъв вид хибридизация е въглеродният атом в следните съединения: метан, метанол, метанал и метанова киселина?
6. Определете степените на окисление на въглеродните атоми в съединенията от т. 5.

Задача 2

Твърдостта на вода се определя от съдържанието в нея на двузарядни катиони – главно калциеви и магнезиеви. Тези йони постъпват във водата при разтваряне на техни минерали, в наситени на въглероден диоксид подпочвени води. Основен източник на калций във водата е минералът калцит, *Cal* (CaCO_3), а на магнезий – минералът доломит, *Dol* ($\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$).

1. Колко е молното отношение $n(\text{Mg}^{2+})/n(\text{Ca}^{2+})$:
 - а) Когато водата умива само доломит?
 - б) Когато водата умива смес *Cal-Dol* в масово отношение $m(\text{Cal})/m(\text{Dol}) = 2 : 1$?

Съотношението между разтворимостта (s , mol/L) на следните съединения е:

$$s(\text{Ca}(\text{OH})_2) : s(\text{MgCO}_3) : s(\text{Mg}(\text{OH})_2) : s(\text{CaCO}_3) = 160 : 91 : 2.4 : 1$$

Разтварянето на тези минерали е обратим химичен процес. Той протича с участие на вода и въглероден диоксид и може да се представи със схемата: (M е Ca или Mg)

2. Изразете процеса с едно изравнено химично уравнение.

При нагряване на „твърда вода“ се получава така наречения „котлен камък“, който се отлага като твърд, здраво прилепващ материал по стените на тръби, бойлери, охладители, перални, домакински съдове и др. Котленият камък се състои главно от

калциев карбонат и магнезиев хидроксид. Причината за тяхното получаване, принципно, е термичното разлагане на хидрогенкарбонатните йони.

- Изразете с химични уравнения получаването на тези съединения от йоните, съдържащи се в твърда вода.

Твърдостта, причинена от карбонатни соли може да бъде намалена и водата да се омекоти, като се добави контролирано количество гасена вар (калциев хидроксид). Гасената вар утаява магнезиев хидроксид и превръща разтворения въглероден диоксид в карбонат, който утаява.

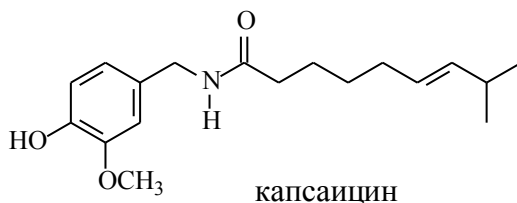
- Изразете с изравнени химични уравнения двата процеса.

Отличителна особеност на омекотяването с гасена вар е, че се намалява не само съдържанието на магнезий, но и на калций, тъй като, освен добавения с гасената вар калций, се утаява и калций от твърдата вода.

- Как ще обясните факта, че при добавяне на калциев хидроксид към твърда вода, съдържанието на калций в нея не се увеличава, а намалява?

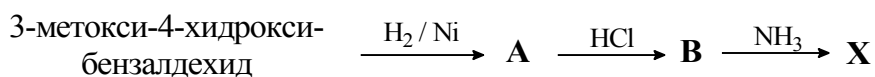
Задача 3

Капсаицинът е алкалоид, на който се дължи лютивият вкус на лютите чушки.

Капсаицинът се получава при взаимодействие на съединенията **X** и **Y**.

Съединението **X** се получава по схемата:

Съединението **Y** се получава по схемата:

- Напишете структурните формули на изходните съединения и химичните уравнения за получаване на съединенията **X** и **Y**.
- Напишете уравнението за получаване на капсаицина от съединенията **X** и **Y**. Каква нова връзка се създава в хода на това взаимодействие?
- Изразете:
 - Хидрогенирането на капсаицина;
 - Взаимодействието на продукта на хидрогениране на капсаицина с концентрирана солна киселина при нагряване. Как се нарича протичащият процес?

*Тривиалното наименование на 3-метокси-4-хидроксибензалдехида е ванилин.

Задача 4

Лактозата (млечна захар) е дизахарид, който се образува в млечните жлези от D-глюкоза. Съдържанието ѝ в млякото на бозайниците достига до 5 %. Лактозата е изградена от два монозахарида, галактоза и глюкоза. Галактозата е епимер на глюкозата по C4 (различава се по конфигурацията при C4 на глюкозата).

1. Напишете Фишеровите проекционни формули на D-галактозата и D-глюкозата.

Наименованието на лактозата по IUPAC е O-β-D-галактопиранозил-(1,4)-α-D-глюкопираноза. При хидролиза на лактоза се получават еквимоларни количества D-галактопираноза и D-глюкопираноза.

2. Напишете структурните формули на β-D-галактопираноза и α-D-глюкопираноза, като използвате проекционни формули на Хауърд. Като използвате същите проекционни формули напишете структурата на α-лактоза, като отчетете факта, че типът на свързване между двата монозахарида е 1,4 (гликозидната връзка се образува при C1 на галактопиранозата и C4 на глюкопиранозата).

D-галактозата е алдохексоза, следователно може да се окислява до киселина (реакция сребърно огледало) и съответно да се редуцира до поливалентен алкохол.

3. Напишете уравнението, по което протича окислението на D-галактозата с $\text{Ag}_2\text{O} / \text{NH}_3$.
4. Напишете уравнението, по което протича редукцията на D-галактозата с H_2 / Pt . Възможно ли е полученият поливалентен алкохол да има енантиомер? Обосновете отговора си, като напишете съответните структурни формули (използвайте Фишерови проекционни формули).

D-глюкопиранозата взаимодейства с метанол в присъствие на каталитични количества H_2SO_4 .

5. Напишете уравнението, по което протича това взаимодействие с β изомера на D-глюкопиранозата. Определете вида на получения продукт. След като β-D-глюкопиранозата дава положителна реакция на сребърно огледало, смятате ли, че и продуктът ѝ на взаимодействие с метанол, също ще даде положителна реакция? Обосновете отговора си.

В анаеробни условия, под въздействието на ензима цимаза, глюкозата се разгражда до етанол и въглероден диоксид.

6. Как се нарича този процес? Напишете уравнението, по което протича процесът. Определете колко литра етанол (с плътност $\rho = 0,79 \text{ g/mL}$) и колко литра въглероден диоксид, при нормални условия, ще се получат при разграждането на 1800 g глюкоза. Отговорите запишете с точност една значеща цифра след десетичната запетая.

Периодична таблица на химичните елементи

VIII A																	
IA																	
1 H 1,0	IIA																
3 Li 7,0	4 Be 9,0																
11 Na 23,0	12 Mg 24,3																
19 K 39,0	20 Ca 40,0	IIIB	IVB	VB	VIB	VIIB	← VIIIB →	IB	IIB								
37 Rb 85,5	38 Sr 87,6	21 Sc 45,0	22 Ti 48,0	23 V 51,0	24 Cr 52,0	25 Mn 55,0	26 Fe 56,0	27 Co 59,0	28 Ni 58,7	29 Cu 63,5	30 Zn 65,4	31 Ga 69,7	32 Ge 72,6	33 As 75,0	34 Se 79,0	35 Br 80,0	36 Kr 84,0
55 Cs 133	56 Ba 137	39 Y 89,0	40 Zr 91,2	41 Nb 93,0	42 Mo 96,0	43 Tc (97)	44 Ru 101	45 Rh 103	46 Pd 106	47 Ag 108	48 Cd 112	49 In 115	50 Sn 119	51 Sb 122	52 Te 128,0	53 I 127	54 Xe 131
87 Fr (223)	88 Ra 226	57 La 138,9	72 Hf 178	73 Ta 181	74 W 184	75 Re 186	76 Os 190	77 Ir 192	78 Pt 195	79 Au 197	80 Hg 201	81 Tl 204	82 Pb 207	83 Bi 209	84 Po (210)	85 At (210)	86 Rn (222)
87 Fr (223)	88 Ra 226	89 Ac (227)	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 xxx	111 xxx	112 xxx						

лантаноиди	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu
актиноиди	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr
	140	141	140	(147)	150	152	157	159	162	165	167	169	173	175
	232	231	238	237	(244)	(243)	(247)	(247)	(251)	(254)	(257)	(258)	(255)	(256)